

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

УДК 94(477)+32

Локатир Н. М.,
завідувач відділу міжнародних зв'язків,
Прикарпатський національний університет
ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ),
natalia.burachok@gmail.com

Постать Миколи Шлемкевича у історіографії

Стаття присвячена висвітленню постаті Миколи Шлемкевича у історіографії. Микола Шлемкевич – український науковець, філософ, редактор, публіцист, громадсько-політичний діяч та творець ідеології «творчого націоналізму», однак протягом ХХ ст. мало досліджений. У статті проаналізовано декілька підгруп історіографічних джерел, зокрема, загальні розвідки з вивчення основних етапів життя і діяльності вченого, також праці, які стосуються громадсько-політичної, редакційно-видавничої діяльності та роботи, присвячені дослідженню історіософських поглядів Миколи Шлемкевича.

Ключові слова: історіографія, наукова праця, стаття, дослідник, українська діаспора, Микола Шлемкевич.

Незважаючи на вагомий внесок Миколи Шлемкевича у розбудову української державно-політичної думки, дослідники здебільшого оминали його постать. У наукових і науково-популярних студіях переважали уривчасті характеристики його діяльності обмежувались аналізом кількох філософських праць та загальновідомих фактів біографії. Постать М. Шлемкевича у вітчизняній та зарубіжній історіографії мало досліджена. Однак, після проголошення незалежності України історики змогли ознайомлюватись із раніше забороненими матеріалами та відкрити нових особистостей для нашої історії.

Метою статті є висвітлення та аналіз праць присвячених постаті Миколи Шлемкевича, його життєвому шляху, громадсько-політичній та науковій діяльності, а також філософським поглядам, які залишаються актуальними і сьогодні. Перш за все проведено класифікацію історіографії та ґрунтовний розгляд кожної із робіт.

Праці діаспорних дослідників про М. Шлемкевича загалом носять напіввмеуарний характер. У них зафіксовані основні біографічні віхи його життя, подана інформація про нього як науковця, редактора, публіциста, громадсько-політичного діяча, прослідковано еволюцію його світогляду, виокремлені маловідомі факти біографії. Автори публікацій підкреслювали шире бажання М. Шлемкевича позитивно розв'язати історіософську «проблему української людини».

Спогади сучасників М. Шлемкевича цікаві, насамперед, інтерпретацією подій, в яких він брав участь. Після смерті М. Шлемкевича у журналі «Листи до Приятелів» було надруковано спогади про нього декількох авторів. Зокрема, в статті під назвою «Микола Іванович Шлемкевич» [15] автори повідомляють читачів про смерть вченого і коротко розповідають про його

життєвий шлях завершуючи словами: «Це помилка думати, що нема незамінних людей. Кожна вартісна людина неповторна і незамінна. Тим паче незамінний Микола Шлемкевич» [15, с. 4].

У наступному номері журналу «Листи до Приятелів» продовжують публікувати спогади публіцистів, громадсько-політичних діячів, які з ним працювали. Творчий доробок М. Шлемкевича високо оцінювала українська діаспорна громада, захоплювались його ерудицією та інтелектом.

Василь Рудко (український філософ, публіцист, політичний діяч) від імені філософської секції ВУАН у США у своїй статті «Микола Шлемкевич – філософ» [17, с. 2–4], яка була поминальним словом на похороні, показав основні віхи з життя М. Шлемкевича, формування світогляду та аналізував його ставлення до життя, на яке мала безпосередній вплив філософія: «Боротьба Миколи Шлемкевича зосереджується на проблемах, які в очах найбільш зрячих подвижників української думки вважалися найважчими. І це не дивно: наше життя – ось хоч би тут на еміграції – нагадує своєю галасливою порожнечою і безконечною забриханістю не модерну суспільність, а радше якусь гротескно-сюрреалістичну картину, якої атмосфера затроює і нищить усе живе. І це був терен боротьби Миколи Шлемкевича» [17, с. 4].

До 30-річчя смерті Миколи Шлемкевича його зять, відомий український діаспорний митець Роман Савицький-мол. опублікував в американському часописі «Свобода» про нього статтю «Найкраща музика – філософія» [18]. Митець стверджував, що пік його активної творчості припав незадовго до його смерті – 1964–1965 рр., коли друкував публіцистичний журнал «Листи до Приятелів» з неабияк великим як для української еміграційної дійсності тиражем у 1 500 примірників. «Це тим більше досягнення, коли вважати, що філософські «Листи» від початку йшли без ілюстрацій, а поодинокі випуски (починаючи 1961 роком) сягали 80 сторінок» – резюмує автор. Автор стверджував, що особливо цінували його творчість науковець Володимир Кубійович та актор Йосип Гірняк. Останній навіть назвав М. Шлемкевича «совістю нашого часу». На думку Р. Савицького-мол., абсолютною передумовою творення його історіософської і філософської спадщини була воля та свобода: «незалежність окуплюється вбогістю». У творчості М. Шлемкевича переважала правда і оптимізм, наповнена глибоким інтелектом. Передусім він критикував радянську систему і дійсність. Наказній революційності цієї системи публіцист протиставляв ідею постійного ревізйонізму, тобто «сталого перевірки становищ згідно із вічно новими умовами життя та вимогами дня» [18, с. 2].

В. Кубійович у статті «Посмертна згадка. Замість листа до приятеля» звернув увагу на найяскравіші

сторінки з життя Миколи Шлемкевича. Підкреслив, що у 1945–1947 рр. він був каталізатором створення своєрідного українського державного центру в еміграції, який би координував роботу представників української діаспори в більшості куточків світу [13].

Ситуація в історичній науці докорінно змінилася після відновлення української державності в 1991 р., оскільки серед дослідників зросло зацікавлення національною історією, діяльністю українських діячів. Зняття ідеологічних обмежень, відкриття доступу до архівних матеріалів дозволило розширити спектр досліджуваних проблем. Водночас навіть за таких умов не з'явилося окремих праць, які б присвячувалися громадсько-політичній і науковій діяльності М. Шлемкевича, незважаючи на те, що його постать присутня у багатьох філософських дослідженнях.

Варто виокремити такі підгрупи історіографічних джерел: 1) праці, які стосуються вивчення партійно-політичного руху 1920–1930-х рр. в Західній Україні та участі в ньому М. Шлемкевича; 2) загальні розвідки з вивчення основних етапів життя і діяльності вченого; 3) роботи, присвячені дослідженню історіософських і філософських поглядів мислителя; 4) праці про редакційно-видавничу діяльність М. Шлемкевича.

Характеристика його партійно-політичної діяльності у 1930-х рр. відображена у працях О. Медвідь [14] та Т. Ходак [19]. У цих дослідженнях М. Шлемкевич хоч і згадується фрагментарно, проте засвідчують його вагомий роль у діяльності Фронтів національної єдності. Зокрема, Оксана Медвідь на широкому джерельному матеріалі показала участь цієї партійної організації у політичному житті Східної Галичини 1930-х рр. ФНС виступала з позиції «творчого націоналізму», боролася проти політики «нормалізації» [14]. Ідеологом цієї партійної організації був Микола Шлемкевич. Автор підкреслює, що на першому конгресі ФНС 20 вересня 1936 р. М. Шлемкевич (М. Іванейко) виголосив реферат, у якому виклав основні тези ФНС. У цьому документі поряд з «Організаційним правильником» і Статутом говорилося, що завданням ФНС в організаційній діяльності є підготовка ідейно активних і дисциплінованих фронтників, які втілюватимуть у життя цілі ФНС [14, с. 57].

Тетяна Ходак висвітлює державотворчі концепції українських націоналістів 1930-х рр., розкрила державотворчі погляди Фронтів національної єдності [19; 20]. Дослідниця вважає, що націоналізм в Україні тогочасного періоду не був єдиним цілісним явищем, у ньому вирізнялися два його різновиди: «інтегральний», або «організований», націоналізм, уособленням якого виступила ОУН, і «творчий» націоналізм Д. Палієва та М. Шлемкевича (М. Іванейка), відповідником якого був ФНС. Автор проаналізувала партійно-політичну платформу ФНС і зауважила, що окреслена М. Іванейком у загальних рисах державотворча концепція ФНС передбачала відновлення соборної української держави на всіх її етнографічних територіях. Реалізувати свою програму фронтники планували, опираючись на зовнішні й внутрішні фактори. Зовнішньополітичною передумовою утворення української держави мав стати неминучий, на думку проводу ФНС, міжнародний воєнний катаклізм, під час якого СРСР потерпить поразку [19, с. 180, 184].

Оксана Гринечко, вивчаючи філософську спадщину М. Шлемкевича (на прикладі праць «Галичанство», «Загублена українська людина», «Верхи життя і творчості»), зупинилися на характеристичні ним категорії соціальної віри, розкритті «життєвого світу» (феноменологічний підхід) [5]. У іншій праці дослідниця дослідила духовний і соціальний прояви людини, що представляють суть концепції людини Миколи Шлемкевича. Крізь призму моделей людини, проаналізованих у його праці «Загублена українська людина», автором розкрито соціальний аспект людини [6]. Узагальнюючи, О. Гринечко стверджує, що виділені Миколою Шлемкевичем моделі людини досить цілісно показують розвиток української людини в історико-культурному контексті. Цінність його висновків далеко виходять за межі тих систем, які були йому сучасними, адже вони, на думку дослідниці, актуальні і в сьогоденні [6]. У статті «Спільнота в контексті філософсько-публіцистичної спадщини Миколи Шлемкевича» О. Гринечко провела структурно-порівняльний аналіз публіцистичної спадщини та порівняльну ретроспективу поглядів М. Шлемкевича. Автор зазначає, що величезний пласт творчого доробку присвячений темі України та нації. Досліджено концепт національного та його ролі у становленні спільноти у публіцистичній спадщині М. Шлемкевича [7].

М. Кисельов і А. Колодний проаналізували філософські праці М. Шлемкевича [10; 12]. Зокрема вони писали про його «Загублену українську людину». М. Кисельов підкреслював, що у працях М. Шлемкевича простежуються ідеї осмислення буття нації, яке є важливим для розвитку самосвідомості нації [10]. А. Колодний зосередив увагу на аналізі ідеї М. Шлемкевича щодо формування культурно-цивілізаційної природи українців залежно від кліматично-географічної локалізації та геополітичних обставин, зупинився на характеристичні особливості трансформації цієї природи під впливом різних соціальних умов [12].

Другу невеличку підгрупу досліджень становлять загальні розвідки з вивчення основних етапів життя і діяльності вченого. Достатньо багато важливої інформації знаходимо у праці І. Дзуби «Микола Шлемкевич» [8]. У дослідженні проаналізовано життєвий шлях громадсько-політичного діяча, дано характеристику його філософських та публіцистичних творів, проведено короткий історіографічний огляд літератури з вивчення постаті М. Шлемкевича.

У своїй статті «Микола Шлемкевич: до 120-річчя від народження» В. Горинь окрім біографічного матеріалу, подає аналіз праць М. Шлемкевича та його світоглядної позиції. На його думку, предметом наукових досліджень М. Шлемкевича була проблема формування української духовності: естетичні та етичні ідеали як система ціннісних орієнтацій, творчі можливості нації, формотворча сила світогляду, туга за щастям, верхи дійсності та творчості, місце і роль в людському житті релігії, науки, мистецтва [4].

Низка досліджень сучасних науковців присвячені аналізу історіософських і філософських поглядів М. Шлемкевича щодо майбутнього України. Історіографічні ідеї, проблема ідеалу, позитивізму, синтези у філософській публіцистиці і концепціях М. Шлемкевича розкриті у працях В. Артюха [1], О. Кендус [9],

І. Козія [11], В. Пономарьової [16]. Зокрема, В. Артюх проаналізував окремі історіософські аспекти в філософській публіцистиці вченого. Автор підкреслив, що осмислення катастрофічних подій новітньої історії М. Шлемкевичем виявляє не тільки нетривкість індивідуального буття в його конкретній національній ситуації, а й нестійкість людського буття взагалі [1].

Дослідниця Ю. Блажеєвська здійснила порівняльний аналіз національних питань українців у філософській спадщині публіцистів Миколи Шлемкевича та Юрія Липи [2]. Автор зауважила, що М. Шлемкевич піднімав питання, які й нині є особливо актуальними. Його праці сповнені роздумами про майбутнє держави, потягом до вдосконалення української нації, вирішенням національних проблем, комплексів, що вкорінювалися у свідомість протягом століть. Мета доробку обох мислителів, як М. Шлемкевича, так і Ю. Липи, – побачити в майбутньому сильну, незалежну Україну з власними орієнтирами, ідеями, концепцією державотворення [2, с. 143].

Останню підгрупу історіографічних джерел новітньої доби з досліджуваної проблеми становлять праці вчених, які стосуються редакційно-видавничої і публіцистичної праці Миколи Шлемкевича.

Людмила Божук проаналізувала публікації з проблем української освіти та національного виховання, які виходили в діаспорному часописі «Листи до Приятелів» (1953–1967 рр.) [3]. Автор відзначила, що це видання, маючи багатоаспектну тематику, стало можливим завдяки дружній співпраці відомих на еміграції наукових, політичних, громадських діячів, журналістів, яких об'єднав навколо себе засновник і незмінний головний редактор видання Микола Шлемкевич і котрого турбувала майже повна відсутність у світовій пресі, в енциклопедичних та інших виданнях різних країн світу інформації щодо України. Змінити ситуацію на користь української справи він намагався, в тому числі, і засобами преси [3, с. 204–205]. Л. Божук підмітила, що видання цього «Листів до Приятелів» і залучення до неї молоді, не без активної участі М. Шлемкевича, засвідчило тяглість української еміграції [3, с. 207].

Таким чином, історіографічний аналіз свідчить про те, що вивчення громадсько-політичної діяльності і наукової діяльності М. Шлемкевича передбачає його комплексний розгляд. Проведений аналіз історіографії проблеми дозволив виділити два основні періоди дослідження проблеми. Вони різняться між собою не лише кількістю робіт, колом авторів, але й науковою цінністю та оцінками. В еміграції виходить тільки кілька праць про нього, але уже після смерті, і носять вони напіввмемуарний характер. Радянська історична думка переважно замовчувала вивчення діяльності М. Шлемкевича, епізодично у викривленому світлі розглядала його партійно-політичну діяльність 1930–х рр., намагалась сформуванати стереотипний образ «націоналіста». Здобуття незалежності дозволило поглибити вивчення діяльності маловідомих українських діячів 1920–1960-х рр., які активно діяли як в Україні, так і за її межами. На другому етапі вивчення історики намагались показати його в основному як філософа, публіциста, іноді і не згадуючи про громадсько-політичну діяльність. Головна увага дослідників концентрувалась на розгляді лише окремих праць М. Шлемкевича,

якими були «Галичанство» та «Загублена українська людина». У наукових розвідках періоду незалежності розкриваються лише окремі аспекти його багатогранної діяльності. Нам ще належить сповна оцінити внесок Миколи Шлемкевича в українську інтелектуальну спадщину та політичну культуру.

Список використаних джерел

1. Артюх В. Про деякі історіософські ідеї у філософській публіцистиці Миколи Шлемкевича: спроба екзистенційної інтерпретації / В. Артюх // Я вибрала долю собі сама. Збірник на пошану професора Тетяни Біленко. Статті, есеї. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. – С.14–22.
2. Блажеєвська Ю. М. Публіцистика Ю. Липи та М. Шлемкевича: національні питання / Ю. М. Блажеєвська // Вісник Харківської державної академії культури. – 2014. – Вип.45. – С.137–145.
3. Божук Л. Проблеми української освіти та національного виховання на сторінках часопису «Листи до Приятелів» // Український вимір. Міжнар. збірн. інформат., освіт., наук., метод. статей і матеріал. з України та діаспори: у 3–х т. – Чернівці: ЧДПУ імені Т. Г. Шевченка, 2009. – Число 8. – Т.П. – С.204–207.
4. Горинь В. Микола Шлемкевич: до 120-річчя від народження / В. Горинь. – С.17–19. Вісник НТШ [Текст]: інф. видання Світової ради Наукових товариств ім. Т. Шевченка / відп. ред. С. Гелєй. – Львів: [б.в.], 1991. – Число 51–52: Весна-зима. – 2014. – 64 с.
5. Гринечко О. І. Категорія віри у філософській спадщині Миколи Шлемкевича / О. І. Гринечко // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: Наук. вісник: зб. наук. праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Українська Ан. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – Вип.46 (4). – С.463–469.
6. Гринечко О. І. Концепція людини у філософській спадщині Миколи Шлемкевича / Оксана Гринечко // Грані. – 2011. – №4 (78) липень–серпень. – С.73–77.
7. Гринечко О. Спільнота в контексті філософсько-публіцистичної спадщини Миколи Шлемкевича [Електронний ресурс] / О. Гринечко. – Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/Portal/natural/nvnuv/filosof/2009_19/R3/Grynechko.pdf. – Назва з екрана.
8. Дзюба І. Микола Шлемкевич / І. Дзюба // Дух і література. Національний університет Києво-Могилянська академія. – К., 2010. – №21. – С.121–165.
9. Кендус О. Проблема ідеалу у філософській концепції Миколи Шлемкевича // Вісник Львівської комерційної академії. – Серія: гуманітарні науки. – 2000. – Вип.3. – С.196–199.
10. Кисельов М. Екофільні традиції української культури / М. Кисельов // Феномен української культури: методологічні засади осмислення [Текст] / НАН України. Ін-т філософії. М-во України у справах національностей та міграції; Відп. ред.: В. Шинкарук, С. Бистрицький. – Київ: Фенікс, 1996. – С.319–335.
11. Козій І. Проблема позитивізму в традиції українського філософського дискурсу в творчості М. Іванейка / І. Козій // Філософські обрії. – К.: Полтава, 2007. – Вип.17. – С.69–80.
12. Колодний А. Релігійні вияви національного буття українців / А. Колодний // Філософські обрії. – 1999. – №1–2. – С.168–185.
13. Кубійович В. Посмертна згадка. Замість листа до приятеля / Володимир Кубійович // Сучасність. – Мюнхен, 1966. – Березень №3 (63). – С.126–127.
14. Медвідь О. Політика Фронту національної єдності у 1933–1939 рр. / О. Медвідь // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчен. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. Рада молодих вчених. – Дрогобич: Посвіт, 2015. – Вип.12. – С.55–61.
15. Микола Іванович Шлемкевич // Листи до Приятелів. – Нью-Йорк: Ключі, 1966. – Кн.1–2. – Ч.153–154. – С.1–4.
16. Пономарьов В. Філософ синтези Микола Шлемкевич / В. Пономарьов // Тиждень. – 2012. – 26 червня. – С.10.
17. Рудко В. Микола Шлемкевич – філософ / Рудко В. // Листи до Приятелів. – Нью-Йорк, 1966. – Ч.155–156. – Кн.3–4. – С.2–4.
18. Савицький Р. Найкраща музика – філософія / Роман Савицький // Свобода. – 1999. – 21 лютого. – Ч.34. – С.2–3.
19. Ходак Т. Правові аспекти державотворчої концепції українських націоналістів 30-х років ХХ ст. / Т. Ходак // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – 2011. – Вип.19. – С.179–186.

20. Ходак Т. М. Державно-правова думка в Західній Україні (1919–1939 рр.) [Текст]: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Ходак Тетяна Миколаївна; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2012. – 19 с.

References

1. Artjuh V. Pro dejaki istoriosofski ideji u filozofskij publicysticy Mykoly Shlemkevycha: sprobа ekzystal'nnoi interpretacii / V. Artjuh // Ja vybrala dolju sobi sama. Zbirnyk na poshanu profesora Tetjany Bilenko. Statti, eseji. – Drogobych: Redakcijnno vydavnychyj viddil Drogobyc'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni Ivana Franka, 2010. – S.14–22.
2. Blazhejevs'ka Ju. M. Publicystyka Ju. Lypy ta M. Shlemkevycha: nacional'ni pytannja / Ju. M. Blazhejevs'ka // Visnyk Harkivs'koi derzhavnoi akademii kul'tury. – 2014. – Vyp.45. – S.137–145.
3. Bozhuk L. Problemy ukrai'ns'koi osvity ta nacional'nogo vyhovannja na storinkah chasopysu «Lysty do Pryjateliv» // Ukrai'ns'kyj vymir. Mizhnar. zbirn. informac., osvit., nauk., metod. statej i material. z Ukrai'ny ta diaspori: u 3–h t. – Chernigiv: ChDPU imeni T. G. Shevchenka, 2009. – Chyso 8. – T.II. – S.204–207.
4. Goryn' V. Mykola Shlemkevych: do 120–richchja vid narodzhennja / V. Goryn'. – S.17–19. Visnyk NTSh [Tekst]: inf. vydannja Svitovoi rady Naukovykh tovarystv im. T. Shevchenka / vidp. red. S. Gelej. – L'viv: [b.v.], 1991. – Chyso 51–52: Vesna–zyma. – 2014. – 64 s.
5. Grynechko O. I. Kategorija viry u filozofskij spadshhyni Mykoly Shlemkevycha / O. I. Grynechko // Gileja. Istorychni nauky. Filozofsk'i nauky. Politychni nauky: Nauk. visnyk: zb. nauk. prac' / Nac. ped. un–t im. M. P. Dragomanova, Ukrai'ns'ka An. – K.: Vyd–vo NPU im. M. P. Dragomanova, 2011. – Vyp.46 (4). – S.463–469.
6. Grynechko O. I. koncepcija ljudyny u filozofskij spadshhyni Mykoly Shlemkevycha / Oksana Grynechko // Grani. – 2011. – №4 (78) lypen'–serpen'. – S.73–77.
7. Grynechko O. Spil'nota v konteksti filozofsk'ko–publicystychnoi spadshhyni Mykoly Shlemkevycha [Elektronnyj resurs] / O. Grynechko. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/Portal/natural/nvnu/filosof/2009_19/R3/Grynechko.pdf. – Nazva z ekrana.
8. Dzijuba I. Mykola Shlemkevych / I. Dzijuba // Duh i literatura. Nacional'nyj universytet Kyjevo–Mogyljans'ka akademija. – K., 2010. – №21. – S.121–165.
9. Kendus O. Problema idealu u filozofskij koncepcii Mykoly Shlemkevycha // Visnyk L'vivs'koi komercijnoi akademii. – Serija: humanitarni nauky. – 2000. – Vyp.3. – S.196–199.
10. Kysel'ov M. Ekofil'ni tradycii ukrai'ns'koi kul'tury / M. Kysel'ov // Fenomen ukrai'ns'koi kul'tury: metodologichni zasady osmyslennja [Tekst] / NAN Ukrai'ny. In–t filosofii. M–vo Ukrai'ny u spravah nacional'nostej ta migracii; Vidp. red.: V. Shynkaruk, Je. Bystryc'kyj. – Kyj'v: Feniks, 1996. – S.319–335.
11. Kozij I. Problema pozytyvizmu v tradycii ukrai'ns'kogo filozofsk'ogo dyskursu u tvorchosti M. Ivanejka / I. Kozij // Filozofsk'i obrii'. – K.: Poltava, 2007. – Vyp.17. – S.69–80.
12. Kolodnyj A. Religijni vyjavy nacional'nogo buttja ukrai'nciv / A. Kolodnyj // Filozofsk'i obrii'. – 1999. – №1–2. – S.168–185.
13. Kubijovyh V. Posmertna zhadka. Zamist' lysta do pryjatelja / Volodymyr Kubijovyh // Suchasnist'. – Mjunhen, 1966. – Berezyn' №3 (63). – S.126–127.
14. Medvid' O. Polityka Frontu nacional'noi' jednosti u 1933–1939 rr. / O. Medvid' // Aktual'ni pytannja humanitarnykh nauk: mizhvuz. zb. nauk. pr. molodyh vchen. Drogob. derzh. ped. un–tu im. Ivana Franka / Drogob. derzh. ped. un–t. im. Ivana Franka, Rada molodyh vchenykh. – Drogobych: Posvit, 2015. – Vyp.12. – S.55–61.
15. Mykola Ivanovyh Shlemkevych // Lysty do Pryjateliv. – N'ju–Jork: Kljuchi, 1966. – Kn.1–2. – Ch.153–154. – S.1–4.
16. Ponomar'ov V. Filozof syntezy Mykoly Shlemkevych / V. Ponomar'ov // Tyzhden'. – 2012. – 26 chervnja. – S.10.
17. Rudko V. Mykola Shlemkevych – filozof / Rudko V. // Lysty do Pryjateliv. – N'ju–Jork, 1966. – Ch.155–156. – Kn.3–4. – S.2–4.
18. Savyc'kyj R. Najkrashha muzyka – filozofija / Roman Savyc'kyj // Svoboda. – 1999. – 21 ljutoho. – Ch.34. – S.2–3.
19. Hodak T. Pravovi aspekty derzhavotvorchoi koncepcii ukrai'ns'kyh nacionalistiv 30–h rokiv XX st. / T. Hodak // Visnyk Prykarpats'kogo universytetu. Istoriya. – 2011. – Vyp.19. – S.179–186.
20. Hodak T. M. Derzhavno–pravova dumka v Zahidnij Ukrai'ni (1919–1939 rr.) [Tekst]: avtoref. dys. kand. juryd. nauk: 12.00.01 / Hodak Tetjana Mykolai'vna; In–t zakonodavstva Verhovnoi' Rady Ukrai'ny. – K., 2012. – 19 s.

Lokatyr N. M., the head of International Cooperation Office at the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano–Frankivsk), natalia.burachok@gmail.com

The persone of Mykola Shlemkevych in historiography

The article is devoted to the illumination of the persone of Mykola Shlemkevych in historiography. Mykola Shlemkevych is a Ukrainian scholar, philosopher, editor, publicist, public–political figure and creator of the ideology of «creative nationalism», but during the twentieth century was little investigated. The article analyzes several subgroups of historiographical sources, in particular, general investigations into the basic stages of the life and activities of the scientist, as well as works related to socio–political, editorial and publishing activities and works devoted to the study of the historiosophical views of Mykola Shlemkevych.

Keywords: historiography, scientific work, article, researcher, Ukrainian diaspora, Mykola Shlemkevych.

* * *

УДК 624.21/8+625

Салата Г. В.,
кандидат історичних наук, ст. викладач кафедри
соціальних комунікацій та інформаційних наук,
Київський національний університет
культури і мистецтв (Україна, Київ),
salaty@bigmir.net

ВНЕСОК Л. Д. ПРОСКУРЯКОВА (1858–1926 РР.) В АРХІТЕКТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОЕКТУВАННЯ МОСТІВ

Зроблена спроба реконструювати внесок Л. Д. Проскуракова (1858–1926 рр.) в архітектурний компонент проектування мостів. Висловлюється переконання, що архітектура мостобудування дозволила Л. Д. Проскуракову досягти вагомих інженерних результатів. Наголошено, що впровадження металевих і залізобетонних конструкцій у промислових та інженерних спорудах було важливою передумовою для становлення нових архітектурних форм, які успішно і, на той час інноваційно, використовували впроваджував Л. Д. Проскураков.

Ключові слова: Л. Д. Проскураков, проектування, архітектура, архітектура мостобудування, архітектурний стиль, історія науки і техніки.

Лауреат Нобелівської премії з літератури Іво Андрич дуже влучно висловився про мости як технічні конструкції, адже з усього, що пропонує і будує людина, підпорядковуючись життєвому інстинкту, немає нічого кращого і цінного за мости, які належать усім і кожному, рівні з усіма, потрібні, побудовані завжди на місці, де сконцентрована максимальна кількість людських потреб... [1].

Будівництво мосту, особливо коли він великий, не тільки складне, а й захоплююче завдання. Небачене під дзеркалом води дно, в якому необхідно встановити опори. Міст має бути не тільки міцним, а й красивим. А скільки обов'язкових умов: економія, пошуки розумної траси у тісній місті або природному пейзажі географічного пункту, обрання конструкції, здатної над великим прогоном надійно тримати транспортний потік.

Загальна історіографія питання не обійдена увагою науковців як України, так і світу: універсальні видання, словники, довідники, монографічні дослідження. Водночас, окресленій темі публікації, належної уваги не приділено, що спонукає до розробки проблеми та актуалізує дослідження.

Метою публікації, дотримуючись хронологічного наступництва, є спроба реконструювати шлях, пройдений генієм інженерної думки професором Л. Д. Проскураковим (1858–1926 рр.) [2–3] у проектуванні і будівництві